

Корупция и сенчести практики провалят
управлението на популацията от кучета:
Стратегически доклад върху дейностите
на приютите за животни в България

Емил Д. Кузманов

Юни 2011 г.

Фондация Анимал Програмс

animalprograms.webs.com

Съдържание

Резюме.....	3
Глава I. Обзор на ситуацията.....	3
Глава II. Цели на изследването и събрани данни.....	4
Глава III. Оценка на данните.....	8
Глава IV. Ключови изводи.....	15
Глава V. Препоръки.....	17
Глава VI. Заключение.....	19
Използвани източници.....	20
За автора.....	24

Резюме

Този доклад, представен от Фондация Анимал Програмс, е първото усилие с национален обхват за документиране на събирането и разпределянето на скитащи животни в България и свързаните с това въпроси около хуманното отношение към животните, които възникнаха вследствие предприетия след 1989 г. контрол на кучетата. Изследването анализира преди всичко недооценяваната взаимовръзка между законодателството, дейностите на приютите и остойностяването на динамиката на популацията от домашни любимци. Анализът е фокусиран върху начина, по който неотчитаният или зле отчитаният прием и разпределение на кучетата, попадащи в приютната система, отразява действителния проблем със свръхпопулацията от домашни любимци и по този начин възпрепятства решаването на същия проблем.

Документът обобщава дълбочината на най-значимите проблеми, свързани с приютите в общините, и препоръчва нов режим, който длъжностните лица могат да се заемат да налагат като набор от ясно определени задължения и съответстваща отговорност към бюджета. Препоръките, насочени само към някои от въпросите, свързани с отчитането на контрола животните, започват да бележат пътя за усъвършенстването на политиките, които биха могли да повлияят едновременно върху качеството на живот в българските общини и благоденствието на животните.

Основните констатации са разгледани в шестте глави по-долу. "Обзор на ситуацията" прави кратко описание на контекста, в който работят приютите за животни. Глава II излага целите на изследването и представя набора от данни, които това изследване използва. В Глава III е направена оценка на събраните данни и сравнява политиките в България с тези, приети в много райони на Съединените Американски Щати, със стремеж да бъдат извлечени поуки за това как тези политики могат да повлияят върху практиката, свързана с приютите в България. Глава IV обобщава основните заключения от събраните данни и процеса на анализ и прави обобщени изводи за дълбочината на проблемите, свързани с разпределянето на животните в общините. Глава V дава препоръки за правителството, основани върху анализирания данни. Последният раздел предлага заключителни бележки. Взети заедно, тези части поставят основа за създаването на институционализирана инициатива в България.

Глава I. Обзор на ситуацията

След 1989 г., в България и особено в урбанизираните общини бе допуснато пълното занемаряване на режима за предлагане, придобиване и отглеждане на кучета. Това доведе до постоянното свръхвъзпроизводство на домашната популацията и постоянното наличие на скитащи животни.

Проблемът с повишената динамика на популацията бе на свой ред усложнен от повсеместно възприетия непрозрачен контрол на скитащите домашни любимци. Например, в София година след година продължава появата на хиляди безпризорни животни, в т. ч. нежелани, изоставени и изгубени. Законът поставя тяхното събиране и разпределяне в правомощията на общината, но без да изисква съответната отчетност. Любителско видео на Павел Атанасов, разобличаващо незаконната дейност в общинския приют в София и излъчено през 2000 г. по Нова Телевизия, показва как десетки затворени в клетки кучета бяха пръскани с упойващо вещество, товарени живи в камион и откарвани в неизвестна посока.

Досега, интересът към неотчитаното разпореждане със скитащи животни в цялата страна остава сякаш единственият мотив зад прокарването на закони и практики, толерантни към постоянното страдание навън на огромен брой безпризорни животни, както и към свръхвъзпроизводството на домашната популация. Именно този частен интерес продиктува приемането през 2008 г. на Закон за защита на животните, забраняващ евтаназията на здрави кучета и котки и задължаващ общините да стерилизират и пускат навън неограничен брой нежелани животни.

Много общини, ангажирани с контрола на животните, са наточени до крайност с решаването на маловажни проблеми, докато натискът на популацията от кучета ги кара да търсят решения на различни свързани проблеми - от грижата за справяне с нежеланите животни до връзката между притежанието на домашни любимци и скитащата популация. Някои законови разпоредби са твърде тесни по обхват за да противодействат на проблемите, които наложиха създаването им. По същия начин, координацията между правителството и местната власт е често безцелна и водеща до "стратегии на парче," които често са неефективни или уязвими заради бюджетните съкращения в икономически трудни времена. Подходящи предложения, направени от неправителствените организации и частния сектор, често липсват.

Законодателството за защита на животните, свързано с докладването на животните от приютите, остана изключително непълно. Преди 2008 г., законът не предвиждаше доклади от приютите за цел защита на скитащите животни. От 31ви януари 2008 година, новият Закон за защита на животните влезе в сила. Но отново не бяха постановени достатъчно задължения за надеждно отчитане на дейностите по контрол на животните. Съгласно член 44, управителят на приют за животните следва единствено да води дневник за приетите и разпределени животни. Този дефицит е следствие от историческите и политическите фактори и конкретните политики, предлагани от общността за защита на животните в България.

Глава II. Цели на изследването и събрани данни

Предишните доклади по въпроси около скитащите животни в София, представяни от приютната общност или Столична община, като цяло са предназначени да обслужват целите на лицата, действащи в сферата на приютяването или спасяването на животни. Констатациите от тези изследвания не отговарят на дневния ред на местната общност и глобалното движение за благоденствие на животните.

Този документ определя различен курс. Той има за цел да направи важна първа стъпка в разкриването на най-важните дефицити в дейността на приютите за животни и оценка на службите за контрол на животните в България. Докладът поставя на дневен ред няколко съществени въпроса, свързани със защитата на животните, които остават напълно пренебрегвани в България: доколко данните за животните, постъпващи в приютите на някоя община отразяват проблема с динамиката на местната популация; колко всъщност е годишният прираст от нежелани кучета на глава от населението в урбанизираните райони, където най-често съществува легален контрол на животните; и дали приютите облекчават или увеличават страданията на скитащите животни.

Авторът на изследването вярва във важността на прозрачността и откритото споделяне на точни, пълни данни и статистика от приютите за животни по начин, който е ясен за защитниците на животните и обществото. Той предполага, че читателите вече са придобили основни познания по етичните и културни въпроси, които съпътстват надеждното и хуманно третиране на животните, и се стреми към разширяване на общественото разбиране за политиката, свързана с отчитането на приютите, и нейната роля в общото управление на популацията от домашни любимци.

Стратегическата цел на този доклад е да насочи България по различен път с разбиране за динамиката на популацията от домашни любимци, базирано на факти. Докладът цели започването на общо обсъждане на националното и общинско законодателство, което решава всички въпроси за управлението на популацията от домашни любимци. Тази дискусия трябва да бъде последвана от законодателна инициатива, насочена към контрола на раждаемостта при животните. Това изисква сближаване на държавните ведомства и избираемите длъжностни лица в изчерпателното решаване на цялостния проблем с управлението на популацията от домашни любимци. Въпреки това, този документ остава фокусиран върху въвеждането на законови изисквания, които да прекъснат безотчетното разпореждане с животни от приюти (т.е. т.нар. "изкупуване от приют"), и предлагането на съответните решения, които посредством

изпълнение биха повлияли благотворно на обществото и животните. Той ограничава своите препоръки до такива, които съответните министерства и техните партньори в общинския сектор могат действително да изпълняват. Препоръките насърчават ново партньорство между държавата и общините, което би намалило финансовото бреме върху данъкоплатците.

Събиране на данни

Анализът, направен за изследването, включва набор от обществено-достъпни данни за дейността на приютите, които могат да послужат като отправна точка за оценяването на обществената услуга, каквато е контролът на животните. Изследвания преди този проект започнаха през лятото на 2007 г., когато Фондация Анимал Програмс започна да анализира данните, свързани с животните и финансирането, съобщавани публично от представители на Столична община. В края на 2010 г. и началото на 2011 г., авторът събра от многобройни източници в интернет подобни данни, свързани с други по-големи общини. Значително време бе отделено през този период за анализ на данните и разходите, свързани с дейностите по управление на животните в българските общини; също за изследване на отчетността, използвана от службите за контрол на животните в много райони на Съединените Американски Щати, което би помогнало на българските власти да се поучат от добрата практика.

Събирането на данни от България обхваща всички общини с население над 35,000 жители, където най-често съществува официален контрол на скитащите животни (40 общини от всичко 264). В хода на проучването бе установено, че по-малко от половината от тях са съобщавали някаква статистическа информация, като в някои случаи данните се оказаха напълно неприложими и не попаднаха в този документ. Така в изследването бе включена служебната информацията от 14 общини с общо население 3,193,348 жит. или 43 % от населението на България.

Данните за приети и разпределени кучета, които този доклад анализира, са получени от интернет публикации в следните достоверни източници:

- news.burgas24.bg - цитат на Павлин Михов, Директор на дирекция "Опазване на околната среда" в Община Бургас, в репортаж от 11 януари 2010 г., озаглавен "Над 300 бездомни кучета са кастрирани в Бургас през миналата година"

- varna.bg - официален уебсайт на Община Варна, на който е публикувана "Общинска програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета 2008-2011 г."

- dnevnik.bg – цитат на отговор от Пресцентъра на Община Варна в репортаж от 10 февруари 2011 г., озаглавен "С 250 хил. лв. община Варна ще прави нов приют за кучета"

- radiovelikotarnovo.com – цитат на Румен Рашев, кмет на Община Велико Търново, в репортаж от 30 март 2010 г., озаглавен "1643 кастрирани кучета за две години"

- dnesbg.com - репортаж от 2 февруари 2011 г., озаглавен "Санкция до 4000 лева заплашва кметовете заради уличните кучета"

- dariknews.bg – цитат на Костадин Шахов, кмет на Община Враца, в репортаж от 26 януари 2010 г., озаглавен "50 лв. струва бездомно куче на Община Враца"

- grada.bg – цитат на Мария Великова, управител на частен приют за кучета в гр. Добрич, в репортаж от 30 април 2010 г., озаглавен "Съгласувани действия между общини, НПО и държава ще решат кучешкия проблем"

- kazanlak.bg (официален уебсайт на Община Казанлък)

- standartnews.com - репортаж от 2 май 2010 г., озаглавен "Само 8 регистрираните кучета в Кърджали"

- dariknews.bg – цитат на Румен Ангелов, заместник - кмет на Община Монтана, в репортаж от 9 февруари 2011 г., озаглавен "107 хил. лв. отделя община Монтана за издръжка на кучешки приют"

- posredniknews.com – цитат на справка, подписана от Найден Зеленогорски, кмет на Община Плевен, в репортаж от 28 януари 2011 г., озаглавен "Общо 1715 кучета са кастрирани в Плевен от 2008 до 2010 г."

- plovdiv24.bg – цитат на Христо Минков, главен експерт по екология в Община Пловдив, в репортаж от 7 февруари 2011 г., озаглавен "460 бездомни кучета са били уловени за миналата година в Пловдив"

- ruse-bg.eu (официален уебсайт на Община Русе) - официални годишни отчети на общинския приют за 2008-2010 г.

- sliven.bg (официален уебсайт на Община Сливен)

- press.sofia.bg (онлайн пресслужба на Столична община) - документ, озаглавен "Общинска програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета 2008-2011 г."

- 19min.bg - репортаж от 9 април 2009 г., озаглавен "11 хиляди бездомни кучета бродят из София"

- novinar.net - интервю от 28 май 2010 г. с Петър Петров, директор на Общинско предприятие Екоравновесие - София

- focus-news.net - интервю от 11 януари 2011 г. с Петър Петров, директор на Общинско предприятие Екоравновесие - София

- inews.bg – цитат на източник от Община Шумен в репортаж от 21 февруари 2011 г., озаглавен "Шумен осигурява 72 хил. лв за приют за кучета"

Допълнителна информация

Контролът на скитащите животни в седем от изследваните общини (Бургас, Варна, Велико Търново, Враца, Кърджали, Монтана, и Пловдив) е извършван от общински организации.

Контролът на скитащите животни и управлението на общинските приюти в Плевен (2008-2010 г.), Добрич, Шумен и Казанлък са предоставени с договор на неправителствени организации. В Плевен това е "Дружество за защита на животните Плевен 2008." В Добрич и Шумен това е Deutsch-Bulgarischen Strassentier-Nothilfe e.V. В Казанлък това е Oesterreiche-Bulgarische Hilfe fur die Tiere, която в действителност е местен представител на Tierhilfe Sueden e.V. Austria. Трябва да бъде отбелязано, че информацията на уебсайтовете на двете чуждестранни неправителствени организации е само на немски език и това я прави недостъпна за обществото като цяло.

Контролът на скитащите животни в Русе е извършван основно от Общинско предприятие "Комунални дейности". Същевременно работи и частен приют, управляван от неправителствената организация Deutsch-Bulgarische Strassentier-Nothilfe e.V. Обобщена статистическа информация за животните от двата приюта не съществува. Данни от частния приют също не бяха открити. Трябва да бъде отбелязано, че информацията на уебсайта на неправителствената организация е недостъпна за обществото като цяло, защото е само на немски език.

Контролът на скитащите животни в Сливен (де юре стерилизация и в по-малка степен евтаназия на безпризорни кучета) е предоставен с договор на частна ветеринарна клиника.

Контролът на скитащите животни в София е извършван главно от Общинско предприятие "Екоравновесие," чийто приют има капацитет около 200 кучета. Към м. юни 2011 г. е известно, че в София работят и следните три приюта, управлявани от неправителствени организации:

- Общински приют в кв. Слатина с капацитет около 90 животни, управляван от Tierhilfe Sueden e.V. Deutschland. Те нееднократно са посочвали, че тяхна приоритетна дейност е изпращането на животни за осиновяване в Германия. Трябва да бъде отбелязано, че персоналът на тази организация в София е предимно български, но информацията на техния уебсайт - само на немски език - е недостъпна за обществото като цяло.

- Общински приют в кв. Хладилника с капацитет около 100 животни, управляван от Deutsch-Bulgarische Strassentier-Nothilfe e.V. Те нееднократно са посочвали, че тяхна приоритетна дейност е изпращането на животни за осиновяване в Германия. Трябва да бъде отбелязано, че персоналът на тази организация в София е предимно български, но информацията на техния уебсайт - само на немски език - е недостъпна за обществото като цяло.

- Частен приют в с. Долни Богров (на територията на Столична община) с капацитет около 400 животни, нает от общината и предаден за управление от месец април 2010 г. на Animal Rescue Sofia / Animal Rescue Bulgaria Foundation. От тази група нееднократно са посочвали, че тяхна приоритетна дейност е изпращането на животни за осиновяване в Холандия. Единствените данни за периода април 2010 - март 2011 г. показват 480 кучета, прехвърлени за осиновяване в чужбина, и 79 кучета, осиновени в България (източник: <http://www.standartnews.com> , 9 март 2011 г.).

Обобщена статистическа информация за животните от приютите в София не съществува. Данните за София в този доклад се отнасят само до дейността на общинския приют.

Събрани данни

Таблица 1. Наличие на минимум съобщавани данни за брой третирани скитащи кучета по категории в по-големите общини

Община	Период	Общо приети / заловени	Задомени	Евтаназии	Кастрирани – пуснати
Бургас	2010 г.	--	130	--	266
Варна	юли 2000 - дек. 2010 г.	15,080	482	308	14,020
В. Търново	2009-2010 г.	2205	20	10	1981
Враца	2009 г.	851	--	--	--
Добрич	май 2002 - апр. 2010 г.	> 5200	--	--	5200
Казанлък	2009 г.	431	NA	0	431
Кърджали	2009 г.	599	4	27	500
Монтана	2010 г.	405	7	--	--
Плевен	авг. 2008 - дек. 2010 г.	2513	--	35	1715
Пловдив	2010 г.	460	--	1	--
Русе	2008-2010 г.	1812	289	25	1302
Сливен	2009 г.	865	--	99	766
София	сеп. 2006 - дек. 2010 г.	20,946	1425	3962	14,822
Шумен	юни 2003 - дек. 2010 г.	> 4000	--	--	4000

Глава III. Оценка на данните

Реалистичната оценка на данните за приема и разпределението на животни в българските приюти изисква тяхното сравнение с модели и данни от други райони на света, където съществува добра практика в отчитането на тази дейност. Затова, в тази глава са включени модели на отчитане на данни в щата Вирджиния, данни от градски райони в Съединените щати, Канада и Обединеното кралство, и данни от градски райони на САЩ, където контролът на раждаемостта на животните изостава.

Изследването установи, че повечето законодателни инициативи в Съединените Щати, засягащи домашните любимци, целят намаляването на тяхната свръхпопулация и разходите за контрол, защита на населението и животните, защита на общественото здраве и подобряване качеството на живот. Например, щатът Мичиган измени през 2000 г. своя закон ("Закон за зоомагазините и приютите за кучета" от 1969 г.) за да задължи всички 176 лицензирани приюти за животни в щата да събират и предават всяка година данни за приема и разпределението на всички кучета, котки и порове. От 2008 г., законът на Вирджиния изисква съответното лице незабавно да регистрира приема и задържането на всяко животно в рамките на своите служебни задължения. "Такива протоколи трябва да бъдат сумирани и предавани всяка година на Главния ветеринарен лекар на щата във формат, предписан от него," постановява законът.

Докато в някои щати на САЩ като Мичиган и Вирджиния има държавни стандарти, надзор, както и специални наредби, изискващи отговорност от приютите за отчитането на данните за приема и разпределението, в България това остава напълно пренебрегнато от закона. Изследването разкрива основните въпроси за отчетността, свързани с приютната система в България, и най-драстичните различия спрямо политиките, провеждани от редица американски общини. Следващите секции съдържат анализ на основните различия.

Таблица 2: Стандартизираны данни за прием на кучета в приютите на Вирджиния през 2010 г. Горните пет реда показват данните от петте приюта в района на град Роунок, докладвани в Департамента по земеделие на Вирджиния. Най-долният ред показва данните, отчетени от Департамента по земеделието на Вирджиния (VDACS) като сбор от данните на всички приюти в щата.

Организация	Налични на 1 януари	Скитащи	Иззети	Случаи на нападения	Предадени от собственика	Приети от друга агенция за закрила на животните във Вирджиния	Други	Общо
Roanoke City Animal Control	0	40	0	0	0	0	0	40
Roanoke County Animal Control	0	31	0	0	0	0	0	31
Roanoke Valley Regional Center for Animal Control	57	1741	41	0	861	1	4	2705
Roanoke Valley SPCA	65	0	0	0	58	674	19	816
Salem City Animal Control and Pound Facility	13	372	32	9	235	0	30	691
VDACS	4595	45066	2615	1168	30340	9819	2543	96146

Таблица 3: Стандартизирани данни за разпределение на кучета в приютите на Вирджиния през 2010 г. Горните пет реда показват данните от петте приюта в района на град Роунок, докладвани в Департамента по земеделие на Вирджиния. Най-долният ред показва данните, отчетени от Департамента по земеделието на Вирджиния (VDACS) като сбор от данните на всички приюти в щата. Впечатляващо е, че общият брой разпределени животни, посочен вдясно на всеки ред, е равен на общия брой приети животни, посочен вдясно на съответния ред от Таблица 2.

Организация	Върнати на собственика	Задомени	Прехвърлени към друга агенция за закрила на животните в щата	Прехвърлени чрез легален приют извън щата	Умрели в приюта	Евтаназирани	Разни	Налични на 31 дек.	Общо
Roanoke City Animal Control	0	0	0	0	0	40	0	0	40
Roanoke County Animal Control	29	0	0	0	0	2	0	0	31
Roanoke Valley Regional Center for Animal Control	771	8	691	5	10	1139	0	81	2705
Roanoke Valley SPCA	0	761	1	0	2	4	0	48	816
Salem City Animal Control and Pound Facility	239	282	0	0	4	154	0	12	691
VDACS	18385	27900	11247	5984	711	27228	35	4656	96146

А. Брой на приеманите животни

На много места по света анализът на проблема със свръхвъзпроизводството става възможен, благодарение на изчерпателните данни от приютите, и особено тези за постъпилите и евтаназирани животни. Анимал Програмс вярва, че въпреки забраната в България върху евтаназията на здрави животни, броят на безстопанствените кучета, попадащи годишно в един местен приют, би трябвало да отразява поне годишния прираст на местна популация. И когато навсякъде в България липсва инфраструктура за масова стерилизация и случайното и преднамерено развъждане остават масова практика, би следвало всички общини да отчетат високи нива на приемани животни. Този брой би следвало да е по-голям заради изгубените домашни любимци и животните, предавани от граждани.

Настоящият доклад обаче установи драстични разлики между нивата на прием в отделните общини, както и между данните, отчетани от приютите до 2007 г. и след това. Изразено на глава от населението (на 1000 жители), годишното ниво на прием за 2010 г., показано от отчетите на трите българските общини с най-многобройно население, варира от 1.3 в Пловдив до 3.3 в София и 3.5 във Варна. Като цяло, подозрително ниският съобщаван брой кучета, които попадат в българските приюти, е резултат от кухото законодателство за защита на животните. Както бе отбелязано по-горе, фаталната роля на законодателството в приютната система на България е в предоставената на съответните лица възможност за произволно намаляване на съобщаваното ниво на евтаназия чрез представянето на малък брой приемани животни и голям брой пускани навън. Горните обстоятелства дават основание за недоверие в достоверността на практически всички данни, предоставяни от официалните лица. Това прави наличните данни напълно негодни да бъдат използвани като основа за сериозен анализ и оценка на динамиката на популациите за целите на този документ, както и за всеки друг случай.

Налага се заключението, че действителният годишен прираст на популацията от кучета в градските райони на България е не по-малко от 8 нежелани кучета на 1000 души население (това ниво се отнася за оцелели и оцеляващи животни, не за раждаемост). Тази оценка е основана върху представените в тази секция допълнителни данни и изчисления.

Данни от седем общини отпреди 2008 г. (преди забраната на евтаназията, постановена от Закона за защита на животните през януари 2008 г.) показват, че годишното ниво на евтаназия на кучета на 1000 жители варираше от 8 в Ловеч до 20 в Разград. Оттогава досега никъде в България не бе предприета масова стерилизация на домашните кучета и репродуктивният потенциал на популацията остана непроменен.

Таблица 4. Данни за евтаназирани кучета отпреди 2008 г.

Община	Период	Население хил. жит.	Евтаназирани кучета	Евтаназии/1000 жит.
В. Търново	2007 г.	89	900 *	10
Видин	2007 г.	68	900 **	13
Ловеч	2007 г.	54	476	8
Разград	2007 г.	53	1100	20
Силистра	2007 г.	55	800 ***	14
София	1999-2004 г.	1170	64,306	9 (ср. за периода)

* Намерените данни показват единствено 965 заловени кучета

** Намерените данни показват 600 кучета, евтаназирани през първите осем месеца на 2007 г.

*** Намерените данни показват единствено 850 заловени кучета

Използването на хипотетичен модел за изчисление на прираста, базиран върху процент раждащи женски, процент оцеляващо в ранна възраст потомство и процент обичайна смъртност на домашните кучета в градските райони, също показва ниво на минимален годишен прираст над 8 животни на 1000 жители. Според социологическо проучване на Маркет Линкс, през 2009 г. броят на отглежданите кучета в София бе почти 250,000. Предполагаемо, средният брой кучета на 1000 души градско население в България е около 190. При 47 % дял на женските, броят на женските на 1000 жители е 90. При раждане на всяка по веднъж през живота ѝ (заради убежденията, разпространени сред стопаните на кучета или заради случайно забременяване), 9 женски (10 %) раждат годишно, средно по 6 кученца и 50 % оцеляемост в кучило, резултатът е ново поколение от 27 млади кучета на 1000 жители всяка година. При смъртност сред домашните кучета около 10 % годишно, 19 от младите животни компенсират намаляването на броя. Останалите животни - 8 на 1000 жители - представляват излишно увеличение на броя на домашните кучета с 4 % годишно.

На пръв поглед, достоверността на горната хипотеза изглежда спорна заради факта, че значителна част от кучетата са от определени породни типове, каквито сравнително рядко може да бъдат видени сред безпризорната популация на улицата. Един от аргументите срещу това е, че в частните дворове има достатъчно кучета - пазачи от смесена порода, които могат да скитат и забременяват успешно повече от веднъж през живота си. Същевременно, случаите на неволно смесване на породите не са рядкост. И няма професионалист в областта на управлението на домашните любимци, който би счел за сериозна хипотезата, че тенденцията за нарастване на една популация с нищожен дял кастрирани животни (под 10 %) и значителен дял скитащи такива е по-малко от 4 % годишно.

Потвърждение за по-големия годишен прираст на популацията от кучета следва да бъде търсено и в историческите данни за нивото на евтаназия в градските райони на Съединените Американски Щати. Трябва да бъде отбелязано, че съотношение между броя на кучетата и човешкото население в градските райони на България (според изследване на Маркет Линкс, в София то е почти 1 : 5) е близко до това, установено в много американски, канадски и австралийски градове.

Данните от 17 градски района в САЩ, представени във Фиг. 5, отразяват липсата или изоставането на контрола на възпроизводството през съответния период, подобно на сегашната ситуация в България. Включени са само данни от райони със зимни температури, близки до тези в България. Единствените използвани данни от щатите, попадащи в т. нар. Слънчев пояс, са тези от Албукерке и Амарило, където зимата е сравнително студена заради по-високата надморска височина.

Таблица 5. Исторически данни за годишно ниво на евтаназия на нежелани кучета на 1000 души население в 17 градски района на САЩ.

Град, щат	Година	Нас. хил. жит.	Евтаназии	Евтан./ 1000 жит.
Ню Йорк	1974	7565	67,506	9
Индианаполис	2003-2007, средног.	805	7294	9
Евансвил, Индиана	2001	121	1246 (1)	10
Индепенденс, Мисури	2006	113	1176 (2)	10
Оклахома Сити	2001	506	5600 (3)	11
Албукерке, Ню Мексико	2006	507	5957	11
Уичита, Канзас	1999	448	5472 (4)	12
Де Моин, Айова	2005	400	4900 (5)	12
Мемфис, Тенеси	2009	677	8270	12
Ноксвил, Тенеси	2006	405	5561 (6)	13
Талса, Оклахома	2006	383	5250 (7)	13
Спрингфилд, Мисури	2002	152	2313 (8)	15
Чарлстон, З. Вирджиния	2007	192	3014 (9)	15
Сейнт Клер, Ил.	2006	264	4311	16
Колумбия, Мисури	2002	80	1411 (10)	17
Луисвил, Кентаки	2005	700	13,800 (11)	19
Хамилтон, Индиана	2000	182	3642 (12)	20
Амарило, Тексас	2002	174	4075 (13)	23

Заб. Там, където намерените данни посочват брой евтаназии общо на кучета и котки, броят на кучетата е изчислен, като е използван типичният за съответния регион процентен дял на кучетата, посочван от Мерит Клифтон: 35 % за Средния Запад, и 46 % за Апалачите и Мексиканския Залив. Използваните процентни дялове и данни за евтаназия общо на кучета и котки са посочени долу в съответствие с индексите в колонката "Евтаназии":

1. 35 % от общо 3561 кучета и котки
2. 35 % от общо 3361 кучета и котки
3. 35 % от общо 16,000 кучета и котки
4. 35 % от общо 15,635 кучета и котки
5. 35 % от общо 14,000 кучета и котки
6. 46 % от общо 12,090 кучета и котки
7. 35 % от общо 15,000 кучета и котки
8. 35 % от общо 6610 кучета и котки
9. 46 % от общо 6553 кучета и котки
10. 35 % от общо 4033 кучета и котки
11. 46 % от общо 30,000 кучета и котки
12. 35 % от общо 10,406 кучета и котки
13. 46 % от общо 8859 кучета и котки

Значително по-малкият брой заловени кучета, съобщаван от повечето разглеждани общини, прикрива ключовия въпрос за числеността на постоянно възникващата свръхпопулация, както и съществуващата от години неофициална практика за залавяне и разпределение на голям брой скитащи животни, включително изгубени домашни любимци и нежелани животни, дошли от съседни общини. Годишният прираст от излишни животни в София (1.3 млн. жит.) е над 10,000. Следователно, през периода 2007-2010 г. към заварената скитаща популация са се присъединили общо над 40,000 нежелани кучета плюс голям брой изгубени домашни любимци и нежелани животни, идващи от съседните общини. По-голямата част от тези скитащи животни са ставали обект на неотчитано масово залавяне и жертва на нехуманно третиране.

Несъмнено е, че общините носят основната отговорност за неотчитаните кучета и в случаите, подобни на София и Русе, където освен общинските приюти работят и такива, стопанисвани от неправителствени организации. Законът задължава общините да събират скитащите кучета (с изключение на кастрираните и пуснати навън). Освен това, няма данни и е малко вероятно частните приюти в двете общини да извършват рутинно залавяне на значителен брой скитащи кучета. Те може да бъдат считани за партниращи организации, които се занимават с разпределение на питомни кучета, предавани им главно от общинските приюти и граждани. Докладите от общинския приют в Русе и някои изявления на представители на официални лица от София потвърждават практиката за трансфер на животни към местните неправителствени организации. Ежедневният поток от информация също показва, че повечето скитащи животни в София биват залавяни именно от общинското предприятие Екоравновесие. Интервю с директора Петър Петров от началото на 2011 г. показва, че предприятието разполага с четири големи фургона и четири ловни екипа. Това означава, че броят кучета, залавяни от тях, е по-голям от съобщавания. Предположението, че на всеки екип се падат средно само по 4-5 заловени кучета за един работен ден, изглежда неправдоподобно.

Таблица 6. Съобщаван брой приети животни и евтаназии, и неговата разлика спрямо оценявания прираст на местните популации от кучета

Община	Период	Брой жители по настоящ адрес в хиляди	Минимален изчисляван прираст от кучета за периода	Брой приети кучета	% приети кучета спрямо прираста	Брой умрели и евтаназир.	% умрели и евтаназ. спрямо изчисления прираст
Варна	юли 2000 - дек. 2010 г.	330	27,720	15,080	54 %	308	1 %
Велико Търново	2009-2010 г.	88	1408	2205	100 %	10	0.7 %
Враца	2009 г.	76	608	851	100 %	--	--
Добрич	май 2002 - апр. 2010	95	6080	> 5200	> 85 %	--	--
Казанлък	2009 г.	73	584	431	73 %	0	0 %
Кърджали	2009 г.	67	536	599	100 %	27	5 %
Монтана	2010 г.	54	432	405	93 %	--	--
Плевен	авг. 2008 - дек. 2010 г.	133	2571	2513	97 %	35	1 %
Пловдив	2010 г.	332	2656	460	17 %	1	0.03 %
Русе	2008-2010 г.	167	4008	1812	45 %	37	0.9 %
Сливен	2009 г.	125	1000	865	86 %	99	10 %
София	сеп. 2006 - дек. 2010 г.	1308	45,344	20,946	46 %	3962	8 %
Шумен	юни 2003 - дек. 2010	99	5940	> 4000	> 67 %	--	--

Б. Липсващи типове на разпределение

Данните от изследваните български общини показват тенденция към отчитането на само четири категории животни: "Заловени", "Осиновени", "Евтаназирани" и "Кастрирани - пуснати". В отчетите практически липсват категориите "Върнати на стопанина," "Прехвърлени на други организации," "Умрели", "Откраднати/Избягали", "Брой в началото на годината" и "Брой в края на годината". Единствено в отчета за 2008 г. на Община Русе бяха съобщени също брой прехвърлени, умрели, избягали и налични в края на годината; в отчета за 2009 г. бе съобщен брой прехвърлени.

1. Върнати на стопанина. Докато американските приюти са длъжни да прибират практически всички скитащи кучета, включително изгубените и безстопанствените, българското законодателство натоварва общините с изричното задължение да прибират и кастрират животни, които са очевидно безстопанствени. Задължението за прибирането и отчитането на изгубени домашни любимци не е изрично посочено и може да бъде тълкувано субективно. Тази категория животни остава извън вниманието на българското общество и практически липсва в отчитаните данни. Наблюденията в София показват, че усилията на повечето стопани в издирването на техните изгубени кучета, остават напразни. Очевидно, такива животни постоянно стават жертва на кражба. Подозрението, че Екоравновесие и повечето организации, ангажирани с контрола на скитащите животни в други общини, участват в организирана кражба на домашни любимци, е напълно основателно.

Таблица 7. Ниво на върнати на стопаните им кучета към 1000 души население в някои градове в Канада, САЩ и Обединеното Кралство през 2008 г.

Град	Население хил. жит.	Изгубени кучета – върнати	Върнати/ 1000 жит.
Индепенденс, САЩ	114	774	6.7
Форт Уейн, САЩ	351	1630	4.6
Бъркли, САЩ	101	336	3.3
Теръ Хот, САЩ	107	331	3.0
Колумбус, САЩ	1145	2836	2.4
Лоди, САЩ	100	212	2.1
Ричмонд, Вирджиния, САЩ	203	369	1.8
Мобил, САЩ	191	278	1.4
Сан Антонио, САЩ	1328	1550	1.1
Калгари, Канада	1005	4399	4.3
Едмонтон, Канада	750	2326	3.1
Ванкувър, Канада	610	884	1.4
Белфаст, Об. Кралство	268	393	1.4
Абърдийн, Об. Кралство	210	258	1.2

2. Прехвърлени на други организации. Данни за такива животни почти липсват. Същевременно, докладите от общинския приют в Русе за 2008 и 2009 г. и от този в Казанлък за 2009 г., както и някои изявления на директора на Екоравновесие - София потвърждават съществуването на рутинна практика за трансфер на животни към местни и чуждестранни неправителствени организации.

3. Умрели. Данни за такива кучета се появяват само в един отчет - на Община Русе за 2008 г. (6 умрели животни). Трайната тенденция тази категория да липсва може да бъде обяснена със стремежа към прикриване на предполагаемо високата смъртност в приютите. Например, няколко видеозаписа от общинския приют в София, публикувани в Youtube.com от Милена Македонска, свидетелстват за съществуващата практика цели кучила от малки кученца, попаднали в приюта, да бъдат оставяни просто да умрат.

4. Откраднати и избягали. Данни за такива кучета се появяват само в един отчет - на Община Русе за 2008 г. (5 избягали животни). Липсата на адекватна отчетност за броя на постъпващите и разпределяни животни създава възможност за някои служители в приютите да извършват произволно разпореждане с част от животните, включително кражба.

5. Брой в началото на годината и Брой в края на годината. Липсата на тези категории прави окончателния годишен баланс на бройките напълно невъзможен.

Изброените горе празноти в отчетността показват поддържането на неофициални практики за разпределяне на скитащите кучета, попадащи в приютите. Трябва да бъде подчертано, че всякакви предположения за практикуването на нелегална евтаназия като сравнително хуманен изход за хилядите нежелани животни, биха били крайно нереалистични. Действащото законодателство възпрепятства евтаназията на по-голям брой животни и свързаното с нея

отчитане на съответните медикаменти и консумативи. В статия на Милен Енчев в Dnevnik.bg от 23 септември 2010 г. са цитирани очевидци на поне два случая на брутално изстребление на кучета в приюта на Община Пловдив. От изложеното по-горе следва, че всяко животно, попаднало в български приют, просто бива изложено на огромен риск да стане жертва на нехуманно третиране.

В. Брой пуснати животни и финансиране

Отчитаният брой кучета от категорията “Кастрирани и пуснати” предизвиква едновременно недоверие и тревога. Това е преобладаващата част от общия брой разпределяни животни във всички изследвани общини - от 68 % в Плевен до 100 % в Казанлък. Динамиката на популацията от домашни кучета в България остава напълно нерешен проблем и е причина всяка година на улицата да излиза поредна нова вълна от нежелани животни. Ако дори само половината от тях бъдат наистина кастрирани и след това пускани да живеят свободно, това неминуемо би водило до удвояване на скитащата популация на всеки няколко години. Но през последното десетилетие нямаше сигнали за необичайно увеличение на скитащата популация някъде в България. Налице е друга тенденция - за бързо натрупване на огромни разлики между броя на отчитаните пуснати кучета и този на наличните скитащи животни, т.е. повечето кучета от категорията “Пуснати” липсват навън.

Таблица 8. Тотален брой на пуснатите кучета, съобщаван от приютите/общините; брой пуснати кучета на 1000 жители; съотношение на тоталния брой пуснати кучета към наличните навън (кастрирани)

Община	Период	Брой жители по настоящ адрес в хил.	Налични скитащи кучета (кастрирани)	Тотален брой пуснати кастрирани кучета	Брой пуснати кучета /1000 жители	% на пуснатите спрямо наличните
Варна	юли 2000 - дек. 2010 г.	330	5000	14,020	42	> 280 %
Велико Търново	2009-2010 г.	88	--	1981	22	--
Добрич	май 2002 - апр. 2010 г.	95	--	5200	54	--
Казанлък	окт. 2005 - дек. 2009 г.	75	--	1275	17	--
Плевен	авг. 2008 - дек. 2010 г.	133	--	1715	12	--
София	сеп. 2006 - дек. 2010 г.	1308	9500 (8075)	> 17,148 *	> 13	210 %
Шумен	юни 2003 - дек. 2010 г.	99	964	4000	40	> 414 %

* Към броя на кучетата, пуснати през изследвания период, са добавени 2326 кастрирани кучета, налични към 1 септември 2006 г. Това число е разликата между данните за наличност към 8 юли 2007 г на 4968 кастрирани кучета (изследване на Константин Димитров и колектив), и данните за 2642 кучета, пуснати през периода 1 септември 2006 г. – 8 юли 2007 г. (Столичен общински съвет. “Общинска програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета 2008-2011 г.”).

Най-голям брой отчетени животни, които липсват, бе установен в София и Варна, като във всяка от двете общини те са над 9000. Същевременно, осемгодишната дейност в Община Добрич доведе единствено до достигането на съотношение от 54 пуснати кучета на 1000 жители - най-високо в страната, но неподкрепено от данни за числеността на наличните кастрирани кучета. Една хипотеза, че някой повторно залавя хиляди от пуснатите кучета, изглежда напълно неоснователна, защото легалният интерес на съответните общини и агенции за контрол на скитащите животни бива нарушаван, но никъде те не реагираха по съответстващ начин. Далече по-достоверно изглежда предположението, че пуснатите обратно навън кучета са били в пъти по малко от обявеното, т. е. след първоначалното им залавяне, повечето от липсващите навън животни са ставали обект на нелегално разпореждане от страна на съответната оторизирана организация. Горните обстоятелства неминуемо повдигат въпроса за

същинската дейност на агенциите за контрол на животните, която поддържа числеността на скитащата популация в обичайните ѝ граници.

Отчитането и липсата на голям брой обработени животни повдигат и въпроси от финансово естество. Например, през 2010 г., средният разход за едно постъпило куче в общинския приют на София е 315 лв. За сравнение, в останалите 6 приюта със съобщаван бюджет, този разход варира от 56 до 147 лева. От повече от 4.8 милиона лева, изразходвани от Столична община за контрола на скитащите животни през 2007-2010 г., около 60 процента бяха похарчени за 9000 липсващи кучета, отчетени като "Кастрирани и пуснати." Сценарият би бил по-добър, ако тези нежелани кучета бяха евтаназирани легално и без допълнителни разходи за приюта (над 300 лв. за едно куче). Това би спестило на общината разхода за залавяне, кастрация и пускане и би освободило близо 3 млн. лв. за повишаване нивото на стерилизация на цялата популация от кучета и котки. Ако имаше наличен механизъм, който осигурява една одобрена схема за евтина кастрация, това щеше да подобри контрола върху раждаемостта на животните посредством кастрацията през същия период на около 30,000 или повече отглеждани домашни любимци.

Таблица 9. Бюджети на изследваните приюти

Община	Година	Брой жители по настоящ адрес в хил.	Брой приети кучета	Бюджет	Бюджет средно на 1000 жит.	Бюджет сред. на едно прието куче
Варна	2010 г.	338	1211	152,492 лв.	451 лв.	125 лв.
Враца	2009 г.	76	851	125,105 лв.	1646 лв.	147 лв.
Кърджали	2009 г.	67	599	34,000 лв.	507 лв.	56 лв.
Плевен	2010 г.	131	818	82,216 лв.	627 лв.	100 лв.
Русе	2010 г.	165	1162	130,000 лв. *	818 лв.	111 лв.
Сливен	2009 г.	125	865	72,000 лв.	576 лв.	83 лв.
София	2010 г.	1350	4588	1,446,622 лв.	1071 лв.	315 лв.

* Целият бюджет на приюта в Русе за 2010 г. е 135,000 лв., включително разхода за обработката на 60 котки.

Глава IV. Ключови изводи

Тази глава обобщава някои от основните изводи от анализа на данните. Тя е разделена на шест секции: практики за отчитане; прием на животни; разпореждане с животни; въпроси за благоденствието на животните, обществените безопасност и здравеопазване, и финансирането; отговорност на държавата и ефективност на политиките. Всеки от тях разглежда различни аспекти на проблема с подотчетността на приютите.

А. Практики за отчитане

Понастоящем, не съществуват надеждни статистически данни за броя на скитащите домашни любимци, които приютите ежегодно събират, убиват, пускат обратно навън или прехвърлят. По този начин няма конкретни данни за съдбата на отделните индивиди, както и за динамиката на популацията като цяло, върху които законодателят може да обоснове някакви законодателни заключенията, които иска да направи за разрешаването на въпросите около публичното финансиране, здравеопазването и безопасността, благоденствието на животните, околната среда и други, свързани със скитащата популация от домашни любимци и разпореждането с животните от приютите.

Проблемът до голяма степен е причиняван от приютите за животни, както публични, така и частни. Освен това, заинтересованите страни около благоденствието на животните и грижата за животните понастоящем нямат стандартен формат за събирането на данни, които биха били годни за обобщения и анализ.

Б. Прием на животни

Съобщаваните бройки кучета, приемани в местните приюти, като цяло не отговарят на оценявания годишен прираст на местните популации от кучета.

В. Разпореждане с животни

Основният метод, чрез който приютите се справят с приеманите скитащи кучета, е чрез тяхното неотчитано и непрозрачно разпределение.

Предвид отчитаните данни, няма животни, влизащи в приютите, които да са били върнати на стопаните им.

Предвид отчитаните данни, 68 до 100 процента на животните, влизащи в приютите, биват отчитани като кастрирани и пуснати. Повечето от тях не са налични сред скитащата популация.

Предвид отчитаните данни, броят животни от категорията "Общо отписани" не съответства на броя "Общо приети." Няма отчетени данни, които включват едновременно категориите "Брой в началото на годината" и "Брой в края на годината."

Броят на ежегодно разпределяните кучета е огромен, но повечето от тях биват отчитани невярно или изобщо не биват отчитани. Някои от тях би следвало да бъдат причислени към липсващите категории "Умрели или изгубени в приюта" и "Прехвърлени" - категория, която в световната практика най-често включва животни, предавани на експерименталните центрове. За останалите може да бъде предполагаемо единствено, че са били убивани по крайно жесток начин.

Г. Въпроси около благоденствието на животните, обществената безопасност и здравеопазване, и финансирането

Практиката на неотчитано и зле отчитано приемане и разпореждане, засягаща ежегодно голям брой скитащи домашни любимци, има последствия за благоденствието на животните, общественото здравеопазване и безопасност, околната среда, и бюджета.

Д. Отговорност на правителството

Сериозният проблем с управлението на свръхпопулацията от домашни любимци, който повдига въпроси около общественото финансиране, здравеопазване и безопасност, благоденствието на животните и околната среда, трябва от време на време да бъде разглеждан от правителството.

Е. Ефективност на политиките

България би могла да подобри подхода си към въпросите, свързани с животните - компаньони, учейки се от най-добрите практики и политики, използвани от други общества. Събирането на подходящи данни от Министерството на земеделието трябва да бъде правено за да бъде гарантирано, че правителството и съответните заинтересовани страни разполагат с достатъчно информация, за да правят солидни заключения относно всички фактори, влияещи върху въпросите, свързани с домашните любимци или техните решения.

Глава V. Препоръки

България се нуждае от повишено сътрудничество и взаимодействие между политиците, изпълнителната власт, местната власт, организациите за благоденствие на животните, обществените лидери, бизнеса, свързан с животните, стопаните на домашни любимци, гражданите и всички заинтересовани страни. Тези усилия трябва да разчитат на данни (количествени и качествени), позволяващи идентификацията на проблемите, съответните решения и успеха или провала.

Съществено е да бъдат стандартизирани методите за събиране и докладване на статистически данни от приютите с цел подпомагане прозрачността и по-добра оценка на нивото на свръхпопулацията. Това ще позволи на заинтересованите страни, общинските служители и обществеността да следят движението на домашните любимци и да установяват успеха на инициативите. Тези статистически данни трябва да бъдат събирани за всяка отделна организация и за нацията като цяло и трябва да бъдат докладвани пред обществото ежегодно (например чрез уеб сайтове, информационни бюлетени, годишни отчети). Отделните организации и общински коалиции трябва да се стремят към постоянно подобряване на тези показатели. Събирането на тези данни и съответният им анализ ще позволят на приютите да наблюдават и документират научно популацията, влизаща в системата, и процеса, по който животните излизат от нея. В партньорство с организациите с нестопанска цел, които също биха следили данните за приема и разпределението на животни от системата, политиците биха били в състояние да разработват инициативи, които отговарят на проблемите, очевидни за обществото.

Българските власти трябва да отдават голямо значение на събирането на данни за животните, влизащи в приютите. Въз основа на набелязаните изследователски задачи и основни изводи, като втора стъпка се очертава създаването на институционализирана работна група.

Правителството обичайно предлага законодателните промени, засягащи управлението на национално ниво на проблемите около животните - компаньони. Ние призоваваме Министерския съвет да придвижи напред нашите препоръки в рамките на шест месеца след този доклад.

Законодателната рамка, предложена по-долу съответства максимално на "Модел на закон за статистика на евтаназията," предлаган от International Society for Animal Rights. Препоръките са групирани в седем секции: терминология; изисквания за отчитане; изисквания за политиките; събиране на данни; наказания; правилници и наредби; и влизане в сила.

A. Терминология.

Следните думи и фрази, когато са използвани в този закон, имат значенията, дадени им в тази секция, освен когато контекстът показва ясно друго:

"Домашни любимци." Терминът включва кучета и котки. "Приют за животни" и "оператор на приют за животни." Терминът включва всички приюти, работещи изцяло или частично с кучета и котки, и всички обществени и частни агенции, организации и сдружения, управляващи приюти за животни, независимо от източниците на финансиране и дали целта е идеална или печалба.

"Отчетна година." Календарната година, за която докладът е изготвен съгласно "Изисквания за отчитане."

Б. Изисквания за отчитане.

1. Съдържание. Всички оператори на приюти за животни изготвят доклад до министъра на земеделието на годишна база. Този доклад трябва да включва следното:

(а) Броя на домашните любимци, по видове и породи, налични на 1 януари на отчетната година.

(б) Броя на домашните любимци по видове и породи, налични към 11:59 ч. на 31 декември на отчетната година.

(в) Броя на домашните любимци, по видове и породи, приети в приюта през отчетната година (включително задомените животни и тези, предадени на стопаните им, и върнати в приюта по време на отчетната година).

(г) Броя на домашните любимци, по видове и породи, предадени на стопаните им, които не са върнати в приюта по време на отчетната година.

(д) Броя на задомените домашни любимци, по видове и породи, които не са върнати в приюта по време на отчетната година.

(е) Броя на домашните любимци, по видове и породи, прехвърлени на други организации, които да бъдат уточнени.

(ж) Броя на домашните любимци, по видове и породи, кастрирани и пуснати.

(з) Броя на умъртвените домашните любимци, по видове и породи.

(и) Броя на домашни любимци, по видове и породи, които са избягали или умрели от естествена смърт или са били обект на друго такова разпределение, което да бъде уточнено.

(й) Докладът посочва методите за умъртвяване и начина на разпореждане с останките.

(к) Размерът на публичното финансиране и на сумите от частното финансиране и източниците на такова, които са изразходвани за дейностите, които са предмет на доклада.

2. Форма. Министърът на земеделието разработва и предоставя стандартен формуляр за отчет. Формулярът трябва да съдържа декларация, че лицето, изготвило доклада удостоверява неговата вярност и точност.

3. Заплащане. Министърът на земеделието може да изиска разумно заплащане за покриването на разходите за събирането и обработката на тези доклади. Това финансиране трябва да покрива разходите за размножаването на докладите и изпращането им на лица, които могат да ги поискат.

В. Изисквания за политиките.

Общинските и частните приюти трябва да публикуват в интернет снимки на приетите домашни любимци. В идеалния случай, тези усилия трябва да бъдат координирани така, че да може всички скитащи домашни любимци да бъдат показвани на един регионален уебсайт.

Г. Събиране на данни.

Министърът на земеделието изготвя отчетни данни на национално и областно ниво. Докладите трябва да бъдат съхранявани от министерството най-малко десет години. Докладите, правени съгласно този закон, са публични протоколи, налични за обществена проверка, и достъпът до съответния доклад е право, което не може да бъде отказвано според Закона за достъп до обществена информация.

Д. Наказания.

1. Липса на отчет. Липса на отчет по този закон представлява [тук да бъдат включени подходящи състави според наказателното право].
2. Фалшиво изявление. Всяко лице, което съзнателно представя неверен или подвеждащ доклад или предоставя неверни или подвеждащи данни от доклад, се наказва [тук да бъдат включени подходящи наказания според наказателното право].

Е. Правилници и наредби.

Министерският съвет приема правилници и наредби за прилагането и налагането на този закон.

Ж. Влизане в сила.

Този закон влиза в сила незабавно, след като бъде надлежно приет.

Глава VI. Заключение

Липсата на достоверни данни за животните от приютите прикрива тежестта на проблема със свръхпопулацията в България. Така, тази липса продължава да играе решаваща роля в запазването на динамиката на популацията от домашни любимци. Отсъствието на ефективни мерки срещу свръхвъзпроизводството може да бъде оправдавано именно с несъстоятелните данни, докладвани досега.

Това изследване, представено от Фондация Анимал Програмс, е само първата стъпка в позиционирането на въпроса за подотчетността на приютите като част от по-голямата политическа дискусия около бюджетното финансиране, здравеопазването, безопасността и качеството на живот и благоденствието на животните в България. Докладът има за цел превръщането на България в регионален лидер в областта на политиките, свързани с контрола на животните чрез разработването на национална система за база данни, която отчита взаимосвързаността между хуманното и надеждно третиране на скитащите животни и дневния ред на една национална програма за управление на популацията от домашни любимци. Документът се опитва да доведе до ситуация, в която местните политики за отчетност на приютите биват разглеждани в по-широкия контекст на националните политики, свързани с бюджетните разходи, здравеопазването, безопасността и качеството на живот и благоденствието на животните в България. Вземайки тези цели предвид, докладът опитва да предизвика политически инициативи като предостав статистическа информация за прилагането на съществуващите политики и очертава необходимостта от разработването на рамка, позволяваща измерването на успеха.

Ние осъзнаваме, че този документ е само началото. Непрекъснати усилия ще бъдат необходими за установяването в България на наистина ефективно сътрудничество между политиките, служителите от правоприлагащите органи, неправителствения сектор и други заинтересовани страни. Надяваме се, че българското правителство ще разгледа нашите констатации и ще предприеме институционализирана инициатива, която от своя страна би създала условия за ефективна дейност.

Използвани източници

"11 хиляди бездомни кучета бродят из София." 19min.bg. 9 апр. 2009. VAL Media. 6 май 2011
<http://19min.bg/news/8/12811.html>

"50 лв. струва бездомно куче на Община Враца." DarikNews.bg. Ред. Елза Тодорова. 26 ян. 2010.
Darik Web. 6 май 2011 http://dariknews.bg/view_article.php?article_id=470260

"460 бездомни кучета са били уловени за миналата година в Пловдив." plovdiv24.bg. 7 фев.
2011. Media Group 24. 6 май 2011 <http://news.plovdiv24.bg/227231.html>

Ангелова, Ирина. "Само 8 регистрираните кучета в Кърджали." Standartnews.com. Ред. Даниела
Палазова. 2 май 2010. Standart News. 6 май
2011 <http://www.standartnews.com/news/details/id/66816/>

Георгиева, Росица. "Петър Петров: 12 379 бездомни кучета са заловени в София от 2008 до
края на 2010 година." Focus-news.net. 11 ян. 2011. Информационна агенция Фокус. 6 май 2011
<http://www.focus-news.net/?id=f16816>

Денева, Милка. "Санкция до 4000 лева заплашва кметовете заради уличните кучета."
Dnesbg.com. Ред. Мила Милчева. 2 фев. 2011. Издателска къща Янтрапрес АД. 6 май 2011
<http://www.dnesbg.com/ikonomika/sanktsiya-do-4000-leva-zaplashva-kmetovete-zaradi-ulitchnite-kutcheta.html>

Димитрова, Петя. "107 хил. лв. отделя община Монтана за издръжка на кучешки приют."
DarikNews.bg. Ред. Елза Тодорова. 9 фев. 2011. Darik Web. 6 май 2011
http://dariknews.bg/view_article.php?article_id=666168

Димитров, Константин. Добрева, Елена. "Изследване върху популацията на бездомните кучета
на територията на Столична Община." iwns.org. Сдружение "На ти с природата." 4 юни 2011
http://www.iwns.org/fileadmin/content/library/strays/Doklad_na_Ban_2006.pdf

"Експресни резултати от Преброяване 2011." Преброяване на населението и жилищния фонд в
Република България. апр. 2011. Национален статистически институт. 6 май 2011
<http://www.nsi.bg/census2011/pagebg2.php?p2=36&sp2=37>

Енчев, Милен. "Пловдив: Няма кучета - няма проблем." dnevnik.bg. Ред. Анна Христова. 23 сеп.
2010 г. Економедия. 6 юни 2011 г.
http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2010/09/23/964679_plovdiv_niama_kucheta_-_niama_problem/

"Информация от отдел Екология." sliven.bg. 2 фев. 2010. Община Сливен. 6 май 2011
<http://www.sliven.bg/index.csp?f=news-17432>

Йотов, Божидар. "Годишен отчет за 2008 г. по изпълнение на дейностите по програма за
овладяване популацията на бездомните кучета на територията на Община Русе." ruse-bg.eu.
Община Русе. 7 май 2011 <http://www.ruse-bg.eu/priut/2009/11/годишен-отчет-за-2008-r/>

"Между 9500 и 10 000 бездомни кучета в София." Novinar.bg. Ред. Десислава Апостолова. 8 фев.
2011. Новинар Медия АД. 7 май 2011 http://novinar.bg/news/mezhdu-9500-i-10-000-bezdomni-kucheta-v-sofiia_MzQ5OTsxMQ==.html

Минкова, Латинка. "Четири лапи." Sl-news.sliven.net. 12 ян. 2010. Сливенски новини. 6 май 2011
<http://www.sl-news.sliven.net/index.php?id=16529>

Михайлова, Тихомира. "Бездомните кучета в София са между 9000 и 9500." Novinar.bg. Ред.
Десислава Апостолова. 28 май 2010. Новинар Медия АД. 7 май 2011
http://novinar.bg/news/bezdomnite-kucheta-v-sofiia-sa-mezhdu-9000-i-9500_MzI4MDs0Ng==.html

"Над 300 бездомни кучета са кастрирани в Бургас през миналата година." Burgas24.bg. 11 ян. 2010. Media Group 24. 6 май 2011 <http://news.burgas24.bg/130719.html>

"Общинска програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета 2008-2011 г." varna.bg. 21 апр. 2009. Община Варна. 30 май 2011 http://www.varna.bg/adm/prog/prog_zh.htm

"Общинска програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета 2008-2011 г." sofiasouncil.bg. 22 май 2008. Столична община. 6 май 2011 <http://sofiacouncil.bg/index.php?page=news&id=119>

"Общински приют за бездомни кучета." kazanlak.bg. 2010. Община Казанлък. 6 май 2011 [http://www.kazanlak.bg/index.php?p=view&r\[page\]=574](http://www.kazanlak.bg/index.php?p=view&r[page]=574)

"Общо 1715 кучета са кастрирани в Плевен от 2008 до 2010 г." Posredniknews.com. Ред. Иванка Ватева. 28 ян. 2011. Фортуна прес ООД. 2 май 2011 http://www.posredniknews.com/site/index.php?option=com_content&view=article&id=13875&Itemid=354

Петрова, Тонка. "Община Русе заделя 135 000 лв. годишно за уличните кучета." Grada.bg. Ред. Йордан Йорданов. 27 окт. 2010. Шуменска заря. 6 май 2011 <http://grada.bg/40638/%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D1%80%D1%83%D1%81%D0%B5-%D0%B7%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%8F-135-000-%D0%BB%D0%B2-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%BD%D0%BE-%D0%B7%D0%B0-%D1%83%D0%BB%D0%B8/>

Петрова, Тонка. "Съгласувани действия между общини, НПО и държава ще решат кучешкия проблем." Grada.bg. Ред. Йордан Йорданов. 30 апр. 2010. Шуменска заря. 6 май 2011 <http://grada.bg/19597/%D1%81%D1%8A%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B8%D1%8F-%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83-%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B8-%D0%BD%D0%BF/>

Попова, Жени. "Годишен отчет за 2010 г. за дейността на общински приют за безстопанствени животни по изпълнение на дейностите по програма за овладяване популацията на бездомните кучета на територията на Община Русе." ruse-bg.eu. 2011. Община Русе. 7 май 2011 <http://www.ruse-bg.eu/priut/2011/01/годишен-отчет-за-2010-г/>

Първанова, Снежана. "1643 кастрирани кучета за две години." Radiovelikotarnovo.com. Ред. Мария Христова. 30 март 2010. Общинско радио Велико Търново. 6 май 2011 <http://www.radiovelikotarnovo.com/news/142>

Русенова, Виолета. "8 538 бездомни кучета в София." Delta News. 19 май 2009. 7 май 2011 <http://www.novinitednes.bg/index.php?id=19080#>

"С 250 хил. лв. община Варна ще прави нов приют за кучета." Dnevnik.bg. Ред. Анна Христова. 17 фев. 2011. Економедия. 6 май 2011 http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2011/02/10/1040696_s_250_hil_lv_obshtina_varna_shte_pravi_nov_prijut_zal/

Станчев, Стефан. "Годишен отчет за 2009 г. за работата на общински приют за безстопанствени животни гр. Русе." ruse-bg.eu. Община Русе. 2010. 7 май 2011 <http://www.ruse-bg.eu/priut/2010/01/годишен-отчет-2009г/>

Тавание, Яна Бюрер. Михалев, Иван. "Продънената куче-касичка." Capital.bg. Ред. Люба Йорданова. 15 ян. 2005. Економедия. 7 май 2011 http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/obshtestvo/2005/01/15/229640_produenata_kuche-kasichka/

"Фирма построи модерен кучкарник." БГ Север. Ред. Иван Дачев. 30 май 2011
http://www.bgsever.info/br-35_2007/stranici/str-2.htm

Форум. Ред. Венелин Терзиев. 30 май 2011 <http://www.forum-bg.net/forum/site/news.php?nid=636>

"Шумен осигурява 72 хил. лв за приют за кучета." iNews.bg. 21 фев. 2011. 6 май 2011
http://inews.bg/%D0%91%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F/%D0%A8%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD-%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%B3%D1%83%D1%80%D1%8F%D0%B2%D0%B0-72-%D1%85%D0%B8%D0%BB-%D0%BB%D0%B2-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%8E%D1%82-%D0%B7%D0%B0-%D0%BA%D1%83%D1%87%D0%B5%D1%82%D0%B0_I.a_c.327_i.27887.html

"2006 Statistics - Animal Control Facilities." Illinois Animal Shelter Stats. 7 май 2011
http://www.animalshelterstats.com/uploads/2006_ILAnimalControlStats.pdf

"2006 Statistics - Animal Shelters." Illinois Animal Shelter Stats. 7 май 2011
http://www.animalshelterstats.com/uploads/2006_ILAnimalShelterStats.pdf

"2008 Statistics." Franklin County Dog Shelter. Franklin County Government. 31 май 2011
<http://www.franklincountydogs.com/programs/2008Statistics.cfm>

"2010: All/Statewide." Online Animal Reporting. 2011. Virginia Department of Agriculture and Consumer Services. 22 юни 2011 http://www.virginia.gov/vdacs_ar/cgi-bin/Vdacs_search.cgi

"2010: Roanoke City Animal Control." Online Animal Reporting. 2011. Virginia Department of Agriculture and Consumer Services. 22 юни 2011 http://www.virginia.gov/vdacs_ar/cgi-bin/Vdacs_search.cgi?link_select=facility&form=fac_select&fac_num=186&year=2010

"2010: Roanoke County Animal Control." Online Animal Reporting. 2011. Virginia Department of Agriculture and Consumer Services. 22 юни 2011 http://www.virginia.gov/vdacs_ar/cgi-bin/Vdacs_search.cgi?link_select=facility&form=fac_select&fac_num=280&year=2010

"2010: Roanoke Valley Regional Center for Animal Control." Online Animal Reporting. 2011. Virginia Department of Agriculture and Consumer Services. 22 юни 2011 http://www.virginia.gov/vdacs_ar/cgi-bin/Vdacs_search.cgi?link_select=facility&form=fac_select&fac_num=19&year=2010

"2010: Roanoke Valley SPCA." Online Animal Reporting. 2011. Virginia Department of Agriculture and Consumer Services. 22 юни 2011 http://www.virginia.gov/vdacs_ar/cgi-bin/Vdacs_search.cgi?link_select=facility&form=fac_select&fac_num=109&year=2010

"2010: Salem City Animal Control and Pound Facility." Online Animal Reporting. 2011. Virginia Department of Agriculture and Consumer Services. 22 юни 2011 http://www.virginia.gov/vdacs_ar/cgi-bin/Vdacs_search.cgi?link_select=facility&form=fac_select&fac_num=187&year=2010

"Allen County, IN Coalition." Asilomar Accords. 7 май 2011
<http://www.asilomaraccords.org/organizational-data/fort-wayne-acc-allen-county-sPCA-community-summary-2008.pdf>

"Berkeley Alliance for Homeless Animals Coalition." Asilomar Accords. 7 май 2011
<http://www.asilomaraccords.org/organizational-data/berkeley-coalition-summary-2008.pdf>

"City of Albuquerque Animal Care and Control - 2006." Asilomar Accords. 7 май 2011
<http://www.asilomaraccords.org/organizational-data/city-of-albuquerque-animal-care-and-control-2006.pdf>

"City of Mobile Coalition Summary 2008." Asilomar Accords. 31 май 2011
<http://www.asilomaraccords.org/organizational-data/city-of-mobile-coalition-summary-2008.pdf>

Clifton, Merritt. "Latest U.S. data shows shelter killing down to 4.2 million/year. From Animal People, July/August 2003." SPAY/USA. North Shore Animal League America. 7 май 2011
http://www.spayusa.org/media/pdfs/companion_animals/article01.pdf

Clifton, Merritt. "Pet Populations." 21st Century C.A.R.E.S. 7 май 2011
<http://www.21stcenturycares.org/petpopulation.htm>

Clifton, Merritt. "U.S. shelter killing toll drops to 3.7 million dogs & cats." Animal People Online. Ed. Merritt Clifton. 2007. Animal People, Inc. 7 май 2011
http://www.animalpeoplenews.org/07/7/shelterkillingdrops7_07.html

"Community Health Assessment 2009." <http://www.ci.independence.mo.us/> City of Independence, Missouri. 7 май 2011
<http://www.ci.independence.mo.us/userdocs/health/Community%20Health%20Assessment%202009.pdf>

Ewen, Peter. "Responsible Dog Ownership Update. Appendix 1 - Stray Dog Statistics." Aberdeen City Council. 7 май 2011 <http://committees.aberdeencity.gov.uk/mgConvert2PDF.aspx?ID=3194>

"Friday 05 November 2010. Written Answers to Questions." Weekly Answers Booklet. Northern Ireland Assembly. 7 май 2011
<http://www.niassembly.gov.uk/qanda/2007mandate/writtenans/2010/101105.htm#2>

"From Animal People, July/August 2008: Gains in most regions against cat & dog surplus, but no sudden miracles." Animal People Online. Ed. Merritt Clifton. 2008. Animal People, Inc. 7 май 2011
<http://www.animalpeoplenews.org/ap7808.htm#gains>

"From Animal People, July/August 2008: U.S. shelters killed 2.3 million cats & 1.9 million dogs last year. Nearly half of the dogs were pit bulls." Animal People Online. Ed. Merritt Clifton. 2008. Animal People, Inc. 7 май 2011 <http://www.animalpeoplenews.org/ap7808.htm#usshelters>

"IACC Monthly Statistics by year." No-Kill Library. Indy No-Kill Initiative. 7 май 2011
<http://www.indynokill.org/node/86>

Leeb, David. "Animal Control Facility – No Kill Policy." City of Edmonton. 7 май 2011
<http://webdocs.edmonton.ca/octopusdocs/Public/Complete/Reports/CS/CSAM/2009-03-16/2009PCS003.doc>

"Lodi Coalition Summary." Asilomar Accords. 7 май 2011
<http://www.asilomaraccords.org/organizational-data/lodi-coalition-2008.pdf>

"Memphis Animal Shelter Kennel Statistics." 7 май 2011 <http://nokillmemphis.org/2009stats.pdf>

"Richmond County, VA Coalition Summary." Asilomar Accords. 7 май 2011
<http://www.asilomaraccords.org/organizational-data/richmond-va-community-summary-2008.pdf>

Stafford, Kevin. "The Welfare of Dogs." Dordrecht, The Netherlands. Springer, 2007.

"Statistics." Animal Control. City of Vancouver. 7 май 2011
<http://vancouver.ca/commsvcs/licandinsp/animalcontrol/stats/index.htm>

"Terre Haute Humane Society." Asilomar Accords. 31 май 2011
<http://www.asilomaraccords.org/organizational-data/terre-haute-humane-society-2008.pdf>

"Texas." Asilomar Accords. 31 май 2011
http://www.asilomaraccords.org/participating_organizations.html#Texas

White, Gary. "Euthanizing Thousands of Animals a Year Takes a Toll on Shelter Workers." TheLedger.com. Ed. Barry Friedman. 2 апр. 2006. Ledger Media Group. 7 май 2011
<http://www.theledger.com/article/20060402/NEWS/604020327>

За автора

Емил Д. Кузманов е защитник на животните, който провежда изследвания върху световния опит и прогрес в хуманното управление на животните - компаньони, по-специално от гледна точка на международната интеграция на България. Неговите изследователски интереси включват динамиката на популацията от домашни любимци, контрола на раждаемостта при кучетата и котките, взаимодействието между предлагането и търсенето на животни, кражбата на домашни любимци и изкупуването от приюти, евтаназията, както и правната основа за защитата на животните.

Кузманов е учредител на базираната в София Фондация Анимал Програмс - организация с идеална цел, посветена на подобряване благоденствието на животните - компаньони в България. От 2003 г., той изпрати много писма до водещи български политици за да предложи адекватен подход в управлението на популациите от домашни любимци. Няколко алинеи в Закона за защита на животните бяха предложени от него. През последните осем години Кузманов сътрудничи с медиите в обсъждането на национално ниво на проблемите, свързани с кучетата и котките. Той е автор на много статии по тези въпроси и често опитва да повиши обществената осведоменост в тази област, като провокира интернет дискусии.